

WINNEN!

Joost van Kleef
en Henk Willem Smits

WINNEN!

Het roerige leven van Rob Heilbron,
de man achter O'Neill en Sapph

met een woord vooraf van Jort Kelder

2021 Prometheus Amsterdam

De uitgever heeft getracht alle rechthebbenden te achterhalen. Aan hen die desondanks menen aanspraak te kunnen maken op enig recht, wordt verzocht contact op te nemen met Uitgeverij Prometheus, Postbus 1662, 1000 BR Amsterdam.

© 2021 Joost van Kleef en Henk Willem Smits
Omslagontwerp Suzan Beijer
Foto omslag Bert Spiertz/ANP
Fotobewerking Hein Vredenberg
Foto auteurs Martijn Steiner Lovisa
Lithografie afbeeldingen BFC, Bert van der Horst, Amersfoort
Zetwerk Mat-Zet bv, Huizen
www.uitgeverijprometheus.nl
ISBN 978 90 446 4370 1

Woord vooraf

Het verschijnsel Rob Heilbron (volgens Jort Kelder)

Ooit was ik, zoals dat heet, een bladenmaker. Een gewichtige titel voor stukjes tikken, een fotograaf bellen en het geheel laten afnieten bij een drukker. Als dat gebeurd is, komt het lastige, want hoe breng je die verhalen en verdichtselen aan de man? Dat heet dan deftig marketing, maar is gewoon verkoop. Tijdens die klus, het uitventen van ons blaadje, stuitte ik voor het eerst op het verschijnsel Rob Heilbron.

We schrijven een novembermorgen in de late jaren negentig. Zojuist hadden de ochtendbodes bericht over de Quote 500. Volgens sommigen een trots brevet van grote vermogens, voor anderen een exhibitionistische ‘kidnaplijst’ die verboden zou moeten worden. De laatste groep had wel enig argument, gezien recent nieuws dat er weer ergens een *Quote 500-rich-kid* ontvoerd was. Ook slechte publiciteit stuwt de leeshonger, dus het zal u niet verbazen dat de vraag naar ons goudglanzende magazine piekte. Alleen bleek, zoals wel vaker, de ‘500’ niet adequaat uitgeleverd, zelfs niet bij de fameuze kiosk die zich vlak bij de redactie aan het Koningsplein bevond. En zo kwam het dat ik die dag met een steekkar vol *Quotes* de voorrading van de Athenaeum Boekhandel maar zelf ter hand nam. Een vrolijke lunchgast in de serre van Café Luxembourg

sloeg het tafereel gade, noodde mij aan de dis en een vriendschap was geboren. Garnalenkroketten van Holtkamp met een glas Chenin Blanc van de Kaap, want koosjer is niet het eerste woord dat je op Rob Heilbron zou plakken. Ruimhartig, ruimdenkend en luidruchtig wel.

In de jaren die volgden zouden Rob en ik heel wat Holtkamp in de serre verorberen. Leerzame, vaak schaterende momenten, omdat Heilbron zonder deftige woorden graag tot de kern komt. Hoe hij O'Neill in Nederland groot maakte, en en passant de surfchicks in Scheveningen het hof maakte, liefst op de uitgevouwen achterklep van zijn Range Rover. Hoe hij met zijn bh-merk Sapph de grenzen van het adagium 'sex sells' opzocht, en wellicht zelfs passeerde. Ongegeneerd, *living the brand*. Want waar Rob, daar doorgaans een van de rondborstige dames die ons vanaf de billboards toelachten. Jawel, we praten over het Nederland van voor #MeToo. Of Heilbron over die hashtag zou struikelen weet ik niet, maar #BLM zou hij glansrijk doorstaan. Want Rob discrimineerde niet op kleur, alleen op cupmaat. Zo verscheen hij eens met een oogverblindende hoogbenige donkere juffrouw aan zijn arm, die voorgesteld werd als Afrikaanse prinses. 'Adel, echt iets voor jou, Jort!' Later bleek de dame in kwestie afkomstig uit Purmerend en werkzaam te zijn achter een gemeentelijk loket. Je vergaf het Rob onmiddellijk. Sommige verhalen moet je niet doodchecken.

Heilbron behoort tot het soort ondernemers waar *Quote* het van moest hebben. Jongensmannen. In de jaren rond de eeuwwisseling beheersten dergelijke nouveaux riches de kolommen. *Quote* werd de etalage en lachspiegel van de nieuwe rijken. Op feestjes arriveerden ze niet in Tesla's maar in 'dikke bakken' met minstens vierhonderd pk. De *beluga* werd dik gesmeerd en chirurgiehanden hadden menig *armcandy* tot pornoportie

geboetseerd. Rob en Natalia (made in Moermansk) misstonden niet en waren altijd goed voor een snedige uitspraak. De ontspannen sfeer werd aardig geïllustreerd toen in mijn studioprogramma *Bij ons in de BV* een bemiddelaarster in callgirls te gast was, Heilbron herkende in het publiek en spontaan ‘Hé Rob!’ riep. Moet kunnen.

Met het bh-imperium van de heer Heilbron zou het niet goed aflopen. Of dat aan hem lag? Ik weet ’t niet. Leze dit boek. Ongeacht de uitkomst, het zal mijn milde oordeel over Rob niet veranderen. Ook al omdat ik ’m als vader van Golda en Rob jr. leerde kennen. Een geboren familyman zou ik ’m niet noemen, maar trots was-ie wel. Grote mond, klein hartje.

Op zomerse dagen zijn de bretels van Jort Kelder met verlof, zoals hier in 2018

Hoe het ook zij, weinig ondernemers scoren zo veel free publicity en zijn zo kleurrijk als Rob Emanuel Heilbron. Dat hij daarbij wel eens onnauwkeurig is in de details zij 'm vergeven. Op die ene passage op p. 228 na, waar gesteld wordt dat Femke Halsema net zomin in een private jet past 'als Jort Kelder in een korte broek'. Daar nu, lieve Rob, moet ik je corrigeren. Op zomerse dagen zijn mijn bretels met verlov en geldt de tropische dresscode die ik van mijn vader leerde: kort wit!

Jort Kelder, Amsterdam, mei 2021

Proloog

‘O’Neill Europe, met Rob Heilbron, goedemorgen.’

‘Meneer Heilbron, goedemorgen. U spreekt met de Dienst Koninklijke en Diplomatieke Beveiliging.’

Rob Heilbron veert op achter zijn bureau op de eerste verdieping van zijn Scheveningse winkelpand. Hij haalt zijn voeten van zijn mahoniehouten bureau en schuift de fles Jack Daniels in de bovenste la. Het is altijd *summer on the inside*, maar soms moet je er iets bij te drinken hebben.

‘Meneer Heilbron, u verkoopt truien?’

‘Sweaters,’ antwoordt Heilbron. ‘En t-shirts en wetsuits.’

‘Die truien met van die grote logo’s op de mouw?’

‘Ja. Mooi zijn ze, hè?’

‘U kent ene Jeanine?’

‘Ja, dat is de dochter van de visboer hiernaast, waar ik wel eens kleding mee ruil voor vis.’

‘Prins Willem-Alexander, die is u bekend?’

‘De zoon van prinses Beatrix?’

‘De prins zit bij Janine op school. Hij vindt de truien en de t-shirts die dat meisje draagt erg leuk. Daarom wil zijn moeder graag een bezoek brengen aan uw winkel.’

‘Prima!’

‘Samen met haar drie zonen.’

‘Hoe meer zielen...’

‘Vanmiddag.’

‘We zijn open.’

‘Nee, dat bent u niet. Mijn collega’s komen zo bij u langs. Doet u tot die tijd de deur op slot, anders moet u mensen wegsturen.’

Heilbron wil nog wat zeggen, maar de verbinding is al verbroken.

Hij staat op, neemt de trap naar beneden en zegt tegen zijn zakenpartner Etsko die achter de kassa staat: ‘Wij gaan binnenkort in Nederland heel veel sweaters en T-shirts verkopen.’

Vijftien jaar later.

‘Heilbron! Met mij. Kaviaar plempuh? Biechtjäh drinken?’

Heilbron weet hoe laat het is. Hij loopt naar zijn Range Rover en rijdt richting Paleis Noordeinde. Hij stopt niet aan de voorkant, maar aan de achterkant, net buiten het hek, op de plek die Willem-Alexander al sinds zijn jonge jaren gebruikt als hij weer eens zo ongezien mogelijk weg wil glippen.

De kroonprins stapt achter in de wagen. Voorin zou onverstandig zijn – je weet nooit of er een paparazzo op scherp staat. Het portier valt dicht. Heilbron geeft gas, op de voet gevolgd door een beveiliging in een blauwe Volvo. ‘Ik heb Koos Toet gebeld,’ vertelt Heilbron. ‘Hij houdt de zaak dicht voor ons. Er zitten een paar vriendjes van Koos, maar die zullen ons met rust laten.’

‘Top. Sla hier rechtsaf. Even kijken of de beveiliging oplet. Hij weet natuurlijk wel dat we weer naar Toet rijden, maar ik heb gezegd dat we naar de Waterreus gaan.’

‘We rijden eerst even langs mijn nieuwe woning. Het penthouse is af.’

‘O ja? Kan ik dat penthouse niet een nachtje lenen? Emily krijg ik niet ongezien het paleis in.’

‘Regelen we.’

‘Mooi. En rij me straks nog even naar Kijkduin alsjeblieft. Ik wil nog naar die discotheek vanavond.’

‘Alléén? Laat maar, ik weet het al!’

‘Heilbron, een nieuwe mop...’

‘Weet je het zeker?’

‘Weet je hoe je een Duitser gek krijgt?’

‘Nou?’

‘Moet je aan m’n moeder vragen.’

Jong in de jaren vijftig en zestig

Zaterdag 4 mei 2019

‘Ik ben geboren in Beverwijk. Robert Emanuel Heilbron. Ik was er op donderdag 7 maart 1946 voor het eerst. Het was een kraakheldere vorstdag met gemiddelde temperatuur van $-1,1^{\circ}\text{C}$ en een gevoelstemperatuur van -7°C precies. Ijs- en ijskoud was het. Dat had ik weer. Maar er was ook een pluspuntje: het was droog.’

Heilbron grijnst. En hij rilt, want we staan op het terras van het oude Amsterdamse café Hoppe. En hier buiten is het ook droog – en ook ijskoud. Binnen zit Hoppe stampvol en Heilbron wil nergens anders heen. ‘Want we moeten beginnen met dat boek, anders komen we niet op tijd klaar.’

Jaap van Lieshout, een barman met monumentale status en schoolvriend van Heilbron uit Beverwijk, bemoeit zich ermee. ‘Een boek over die viespeuk? Met alle porno en narigheid? Dat wordt tijd!’

‘Hoeveel tijd hebben we,’ vraagt Heilbron. ‘Een jaar? Ik bedoel maar. Ik heb een hoop te vertellen en als dat allemaal in een jaar moet. Bovendien wil ik op een dag als vandaag absoluut niet door de stad zwalken. Dus schrijf maar op:’

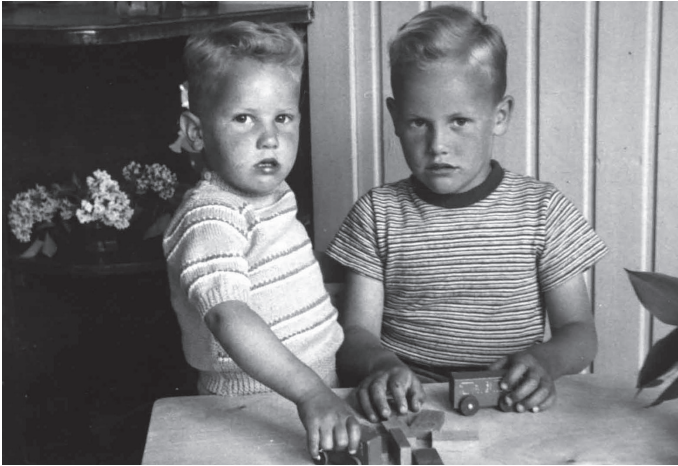
Robert Emanuel Heilbron. Zoon van een joodse vader. Maup Heilbron. Dat komt van Mozes. En zoon van een hele lieve, niet-joodse moeder. Wilhelmina Kemp. Zeg maar Mien. Met zo'n vader en zo'n moeder was ik officieel niet-joods. Want echte joden komen alleen uit een joodse moeder. Volgens de halacha, de joodse religieuze wet, draagt de moeder het geloof over op haar kinderen. Het is een publiek geheim: wie wel een joodse vader heeft, maar geen joodse moeder, geldt als tweederangs in de ogen van sommige mensen. Ik kijk er anders tegen aan. In een wereld waarin antisemitisme en de haat jegens Israël toenemen lijkt het mij een goed idee om de halacha te herzien op dit punt.

Mijn ouders stemden op de PvdA. Dat was destijds overigens volstrekt normaal, dat deed iedereen na de Tweede Wereldoorlog. Nederland lag in puin, het land moest worden opgebouwd en dat doe je samen. Samen voor ons eigen, dat kwam veel later pas, toen iedereen het veel te goed kreeg. Joden zijn sowieso van oudsher socialisten.' Heilbron werpt een blik op zijn horloge.

'Ik werd dus geboren in Beverwijk. Je zou het absoluut niet zeggen, maar dat is een van de oudste steden van Nederland. Beverwijk kreeg al stadsrechten in 1298, maar het staat natuurlijk ergens anders om bekend: de milieuramp die de Hoogovens heet.

Volgens mij was ik direct pikzwart toen ik geboren werd. Van die zwarte rook die uit die dikke schoorstenen van de Hoogovens kwam. Komt, moet ik zeggen. Maar die Hoogovens waren er 28 jaar eerder dan ik. Dus zij hadden meer recht van spreken. Dat wil zeggen: toen.

Want na de Tweede Wereldoorlog verdienden veel brave huisvaders in Beverwijk, IJmuiden, Velsen, Castricum, Heems-kerk, Wijk aan Zee, Santpoort, noem maar op, Zandvoort, het

Jong in Beverwijk. De zesjarige Rob en zijn broertje John (l), 1952

brood voor hun gezin bij milieuramp de Hoogovens. Voor de Tweede Wereldoorlog trouwens ook, want de Hoogovens gingen in bedrijf op 22 januari 1924.

Wat Philips voor Eindhoven was, waren de Hoogovens voor Beverwijk – en wijde omstreken. De Hoogovens hadden hun eigen politieapparaat om hun eigen arbeiders, veertigduizend man, eronder te houden. Je kunt het je nu niet meer voorstellen. Gelukkig maar. Dankbaar moest je zijn in die tijd als je arbeider was, dankbaar, nederig en klein.

De Hoogovens hadden ook een eigen brandweer. Iedere dag hoorde je de gillende sirenes. Was er weer iemand onder een gloeiendhete plaat of vloeibaar staal van 1400 graden Celsius terechtgekomen. Het is niet toevallig dat chirurg Rudy Hermans, overigens een zoon van een Duitse moeder, in 1974 zijn brandwondencentrum juist in Beverwijk opende. Voordat Hermans kwam, lagen Hoogovenarbeiders met zware brandwonden in het Rode Kruis Ziekenhuis in een achteraf-

zaaltje. Want als ze ver weg lagen, rook je hun stinkende wonden niet en hoorde je hun gekreun niet. Beverwijk. Leve de Hoogovens.

Beverwijk is vooral leuk omdat het vlak bij Wijk aan Zee ligt. Ik ben dus geboren vlak bij de zee. Dat past perfect, want het strand en de zee werden later mijn jachtterrein en bepaalden een belangrijk deel van mijn leven.

We woonden er toen ik klein was aan de Strick van Linschotenstraat, nummer 37. Die straat was geen arbeidersstraat en net geen middenklassenlaan. Het zat er precies tussenin. Klein tuintje voor, maar een grote tuin achter, erker, een paar slaapkamers op de eerste verdieping. Ik sliep in de slaapkamer aan de voorkant die een balkon had. Later ben ik heel wat keren via de regenpijp naar dat balkon omhooggeklommen om mijn kamer binnen te glippen als ik weer eens veel te laat thuiskwam.

Mijn opa en oma woonden naast ons. Oma Kemp was de moeder van mijn moeder en het eerste vrouwelijk socialistische raadslid van Beverwijk. Ze was verbonden aan de SDAP, de Sociaal Democratische Arbeiderspartij. Als kind ging ik ook altijd “gewoon” op 1 mei trouw naar de bijeenkomsten van de linkse Arbeiders Jeugd Centrale in de Banjaert in Wijk aan Zee, een houten barak in de duinen. Toen ik eenmaal ouder en wijzer was stemde ik lange tijd op de VVD, daar durfde ik thuis niks over te zeggen.

Mijn ouders hadden het aanvankelijk niet heel erg breed. Mijn vader was een zogenaamde sjacheraar. Dat is iemand die handel drijft in goederen, voornamelijk in sieraden en diamanten. Mijn vader was opgeleid als diamantslijper. Hij was absoluut een eerlijke handelaar. Een zeer fatsoenlijke vent, alleen nogal avontuurlijk en ondeugend aangelegd.

Naast handelen in diamanten en gouden sieraden, werkte

mijn vader als bookmaker. Mensen konden bij hem wedden op voetbalwedstrijden en paardenrennen. 100 procent illegaal natuurlijk. Als er een belangrijke wedstrijd was geweest zag je voor ons raam aan de Strick van Linschotenstraat steeds meer mensen zenuwachtig heen en weer lopen, die kwamen kijken of mijn vader al thuis was. Om uitbetaald te krijgen, want het wedden zelf gebeurde in de kroeg. Veel tuinders waren verslaafde gokkers. Als ze op vrijdagavond thuishkwamen bij hun echtgenote hadden ze hun loon of grotendeels in drank omgezet in de kroeg of ingezet bij mijn vader. Of allebei. Hoogovenarbeiders gokten veel minder. Die hadden hun karige loon hard nodig om hun gezin te onderhouden en waren ook doodmoe na hun zware werkweek.

Je kon ook bij mijn vader wedden op de zogenaamde harddraverij. Harddraverijen waren een spectaculair onderdeel van de drafspor, die races vonden gewoon op straat plaats. De paarden met pikeurs op de sulky's raasden met 50, 60 kilometer per uur langs het publiek. Je had harddraverijen in alle Noord-Hollandse dorpen, het was volksvermaak. In Beverwijk vonden ze plaats op de Breestraat. Zo'n wedstrijd was een echt feest waar alle Beverwijkers naartoe gingen, je kon er ook een biertje drinken bij de verschillende kraampjes. Heel gezellig. In Beverwijk bestaat het nog steeds, tijdens de Zomerfeesten.

Onder bookmakers had je toen veel joden, ik denk dat zeker de helft joods was. In Amsterdam had je een café aan het Rembrandtplein dat heette het Hof van Holland. Daar zaten ze vaak. Mijn vader ook. In Wassenaar had en heb je een echte paardenrenbaan. Daar stonden ze ook, tenminste, bij café De Landbouw, met een verrekijker. Want de baan kwam je als illegale bookmaker niet zo gemakkelijk op en mijn vader mocht er sowieso niet meer komen. Hij had een entreeverbod voor dertig jaar.

Maup Heilbron in de Meerstraat in Beverwijk, omstreeks 1955

Mijn vader gokte zelf ook. In illegale casino's, legale casino's had je toen nog niet. De eerste vestiging van Holland Casino opende pas in 1976 in Zandvoort. Waarom niet in Wijk aan Zee, vraag ik me af. Wijk aan Zee had veel meer sfeer toen. En misschien nu nog wel, hoewel het ook een beetje vervallen is, allemaal. Ik meen me te herinneren dat Wijk aan Zee geen legaal casino kreeg omdat men bang was dat Hoogovenarbeiders daar hun geld zouden gaan verspelen.

Mijn vader gokte op sportwedstrijden bij andere bookmakers, maar dat was noodgedwongen. Als er bij hem veel ge-